

РОЗВИТОК УКРАЇНИ В УМОВАХ МІЛІТАРНОГО ВПЛИВУ: СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВІ, ЕКОНОМІЧНІ ТА ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ

2

ТОМ

Національна академія наук України
Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень
імені В.К. Макутова Національної академії наук України»
Центр перспективних досліджень і співробітництва
з прав людини у сфері економіки
Уповноважений Верховної Ради України з прав людини
Національна академія правових наук України
Відділення теорії та історії держави і права
Донецький науковий центр Національної академії наук України
та Міністерства освіти і науки України
Програма розвитку ООН в Україні
Офіс аналітики та консультацій з питань сталого розвитку

РОЗВИТОК УКРАЇНИ В УМОВАХ МІЛІТАРНОГО ВПЛИВУ: СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВІ, ЕКОНОМІЧНІ ТА ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ

ТОМ 2

Київ - 2023

Загальна редакція:

Устименко В.А., директор Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Мамутова Національної академії наук України», член-кореспондент НАН України, член-кореспондент НАПрН України, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України

Рецензенти:

член-кореспондент НАН України, доктор економічних наук, старший науковий співробітник Князев С.І.

доктор юридичних наук, професор Лазур Я.В.

Рекомендовано до друку Вченою радою Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Мамутова Національної академії наук України» (протокол № 11 від 29 травня 2023 року)

Розвиток України в умовах мілітарного впливу: соціально-правові, економічні та екологічні аспекти: Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 28 березня 2023 р.). У 2-х томах. Том 2. За заг. ред. Устименка В.А.; ред.-упоряд.: Градобоева Є.С., Ілларіонова О.Ю., Санченко А.Є. Київ: ВАІТЕ, 2023. – 296 с.

ISBN 978-617-14-0141-9 (Т. 2.)

Збірник містить матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «*Розвиток України в умовах мілітарного впливу: соціально-правові, економічні та екологічні аспекти*», яку ініційовано Державною установою «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Мамутова Національної академії наук України» та проведено 28 березня 2023 року спільно з Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, Національною академією правових наук України, Програмою розвитку ООН в Україні, українськими і зарубіжними громадськими організаціями за фінансової підтримки Уряду Японії. Представлено результати науково-практичних досліджень із пропозиціями і рекомендаціями щодо розвитку соціально-економічної та екологічної сфер на тлі мілітарного впливу. Враховано нові підходи до формування системи правових методів і засобів забезпечення економічної безпеки країни, діяльності суб'єктів господарювання за воєнних загроз і релокації, захисту прав людини у сфері господарювання в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення, покращення раптово враженого війною суспільного добробуту та захисту довкілля, що зазнає багатаспектного негативного впливу.

Для науковців, викладачів, аспірантів і студентів різних спеціальностей закладів вищої освіти, працівників органів державної влади та органів місцевого самоврядування, фахівців-практиків, суб'єктів господарювання та їх об'єднань, широкою зацікавленої громадськості.

The collection comprises the materials of the International scientific and practical conference «*Development of Ukraine under the Impact of War: Socio-Legal, Economic and Ecological Aspects*», initiated by the State Institution «V. Mamutov Institute of Economic and Legal Research of the National Academy of Sciences of Ukraine» and held on March 28, 2023 in cooperation with the Commissioner of the Verkhovna Rada of Ukraine for Human Rights, National Academy of Legal Sciences of Ukraine, United Nations Development Programme (UNDP) in Ukraine, Ukrainian and foreign civil society organisations with the financial support of the Government of Japan. The collection presents the results of scientific and practical research, which provide proposals and recommendations for the development of socio-economic and ecological areas of relations under the military impact. They consider new approaches to formation of a system of legal methods and means of ensuring the economic security of the country, functioning of economic entities under the military threats and circumstances of relocation, protection of human rights in economics under martial law and during the post-war recovery, improvement of the rapidly affected by the war public welfare, and protection of environment, undergoing a multifaceted negative impact.

For scientists, lecturers, graduate students and students of various specialties of higher education and scientific institutions, employees of the State power authorities and local self-government bodies, practitioners, economic entities and their associations, and the general public interested.

Підготовлено за сприяння Програми розвитку ООН (ПРООН) в Україні в межах проєкту «Належна обачність щодо прав людини в глобальних ландшафтах постачання: впровадження Керівних принципів ООН з питань бізнесу та прав людини для справедливого поновлення», що реалізується в Україні за фінансової підтримки Уряду Японії.

Викладені у цьому виданні погляди належать авторам і не можуть вважатися такими, що виражають офіційну позицію ООН, Уряду Японії. Наведені інформація та розробки дозволені для вільного копіювання, перевидання і поширення на всій території України всіма способами, якщо вони здійснюються безоплатно для кінцевого споживача та якщо за такого копіювання, перевидання та поширення зроблене обов'язкове посилання на автора і суб'єкта майнового права на цю інформацію та розробки.

ISBN 978-617-14-0099-3

- © Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Мамутова Національної академії наук України», 2023
- © Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, 2023
- © Відділення теорії та історії держави і права Національної академії правових наук України, 2023
- © Донецький науковий центр Національної академії наук України та Міністерства освіти і науки України, 2023
- © Програма розвитку ООН в Україні, 2023
- © Офіс аналітики та консультацій з питань сталого розвитку, 2023
- © Автори тез і статей, 2023

National Academy of Sciences of Ukraine
State Organisation "V. Mamutov Institute of Economic and
Legal Research of the National Academy of Sciences of Ukraine"
Centre for Advanced Studies and Cooperation on Human Rights in Economics
Commissioner of the Verkhovna Rada of Ukraine for Human Rights
National Academy of Legal Sciences of Ukraine
Department of Theory and History of the State and Law
Donetsk Scientific Centre of the National Academy of Sciences of Ukraine
and of the Ministry of Education and Science of Ukraine
United Nations Development Program (UNDP) in Ukraine
Office for Analytics and Advice on Sustainable Development

DEVELOPMENT OF UKRAINE UNDER THE IMPACT OF WAR: SOCIO-LEGAL, ECONOMIC, AND ENVIRONMENTAL ASPECTS

VOLUME 2

Kyiv - 2023

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 2. ГОСПОДАРЮВАННЯ Й ПРАВА ЛЮДИНИ НА ТЛІ МІЛІТАРНОГО ВПЛИВУ В УКРАЇНІ: ПОТОЧНЕ СТАНОВИЩЕ ТА МІЖНАРОДНІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ 11

2.1 Керівні принципи ООН з питань бізнесу та прав людини у застосуванні: практика суб'єктів господарювання під час війни 12

СКИБЕНКО Елла, КАПЛІНА Владислава. Поглиблена належна обачність зарубіжних компаній щодо прав людини під час війни в Україні 12

ФАШІЙОНЕ Марко. Відповідальне ведення бізнесу в секторі озброєнь. Деякі спостереження у світлі міжнародних правових рамок з питань бізнесу та прав людини (укр. та англ.) 19

МИТНИК Олена. Відповідність державної політики та законодавства України політиці та заходам Європейського Союзу у сфері бізнесу та прав людини 34

ЛЯШЕНКО Вячеслав, ЛІЩУК Олександр, ЛУК'ЯНОВ Анатолій. Деякі концептуальні питання повоєнної неоіндустріальної модернізації . 43

СЕРТ Олександр. Економіко-правові аспекти становлення і розвитку однорівневої структури корпоративного управління 54

ЧЕРЕВАТСЬКИЙ Данило, ЛІПНИЦЬКИЙ Денис. Впровадження в Україні інституції метагувернерів як інструменту мережевої структуризації економіки і соціальної сфери 60

ДЕРКАЧ Елла. Імплементация інституту авторизованого економічного оператора в Україні: проблеми та перспективи 64

ГАРАГОНІЧ Олександр. Правові проблеми управління підприємствами в умовах воєнного стану 69

БРЮХОВЕЦЬКА Наталя. Гнучке управління підприємствами в мобілізаційній економіці з використанням цифрових інструментів 74

ПОЛІНКЕВИЧ Оксана. Цифрова трансформація бізнес-моделей сталого розвитку підприємств 80

ЧОРНА Олександра. Формування інституціонально-правових засад трансформації промислових підприємств до цифрової економіки 84

КОРИТЬКО Тетяна. Напрями цифрової трансформації промисловості . . 91

РЯБЕЦЬ Наталя. Релокація підприємницьких структур як компонент національної економічної безпеки України в умовах війни . . 95

ЛАЙКО Олександр. Інституціональна підтримка розвитку підприємницького сектору в громадах України у контексті повоєнного відновлення та євроінтеграції. 100

ЄМЕЛ'ЯНЕНКО Лариса, БОЛОБАН Яна. Комунікаційна взаємодія між органами влади та бізнесом в умовах воєнного конфлікту	106
НІКІТЕНКО Лілія. Партисипативні практики в умовах української дійсності	112
ВИСОЦЬКИЙ Дмитро. Правове забезпечення фінансової підтримки інноваційної діяльності	118
ПЕТРОВ Олександр. Наближення законодавства України до законодавства ЄС з питань ціноутворення на повітряному транспорті в умовах мілітарного впливу	123
НІКШИНА Оксана, ТАРАКАНОВ Микола. Інституціональне забезпечення локальних молочних ринків у воєнний та повоєнний періоди	127
ГЕРАСИМЧУК Єлизавета. Деякі проблеми проведення торговельних розслідувань в Україні у період воєнного стану	132
ІВАНОВ Олександр, КОТОВА Любов. Врегулювання трудових спорів у воєнний час	138
РЯБОВ Дмитро. Обґрунтування законодавчих змін щодо зменшення судових витрат на професійну правничу допомогу: регламент Європейського суду з прав людини	146
ПРИЛУЦЬКА Аліна. Господарсько-правові аспекти судової та позасудової медіації	151
2.2 Розбудова територій зі спеціальним режимом господарювання в Україні в умовах мілітарного впливу	155
ЗАБЛОДСЬКА Інна, ГАЛГАШ Руслан. Економіко-правові кейси Чернігівщини щодо запровадження спеціального режиму господарювання	155
РОГОЗЯН Юлія. Цифровізація розбудови територій зі спеціальним режимом господарювання в умовах мілітарного впливу	159
ВАРТАНОВА Олена. Психологічні фактори економічної поведінки молоді в умовах мілітарного впливу	164
ГРЕЧАНА Світлана. Оцінка збитків та шкоди, завданої збройною агресією проти України, на рівні територіальних громад	170
ЛУЦКІВ Олена. Роль інформаційно-комунікаційних технологій у підвищенні продуктивної спроможності економіки регіону	176
МАРТИНОВИЧ Наталія. Від слів до дії: про розподіл територій за їх функціональним типом та оцінку соціально-економічної ефективності повоєнної відбудови країни	180
РОМАХОВА Оксана. Визначення напрямів та інструментів адміністрування відбудови і розвитку територій зі спеціальним режимом господарювання в умовах мілітарного впливу	186
СЕРЕБРЯК Станіслав. Види спеціальних режимів господарювання на територіях різних функціональних типів в умовах мілітарного впливу	193
ЛЯШЕНКО Павло, БУРБЕЛО Сергій. Сучасні економіко-правові інструменти господарювання в умовах мілітарного впливу	197

АХРОМКІН Євген, КУЧМЕНКО Віталій. Безпековий аспект розбудови територій зі спеціальним режимом господарювання в умовах мілітарного впливу.	201
СОЛДАК Мирослава. Вплив війни на формування політики розвитку старопромислових територій.	205
БУДНІКЕВИЧ Ірина, КРУПЕННА Інга, БАРАНЮК Діана. Досвід Ізраїлю з розвитку інновацій та туризму в умовах воєнних дій	211
БОЙЧЕНКО Еліна. Методичні підходи до оцінки соціально-економічної результативності та ефективності повоєнного відновлення територій	218
ШАТНЕНКО Катерина. Принципи розвитку індустріальних парків для сприяння повоєнному відновленню України	223
КОВПАК Андрій. Цифрова спроможність належного врядування в територіальних громадах	227

2.3 Особливості економіко-правового забезпечення відкритості міста в контексті мілітарного впливу та повоєнного відновлення держави

ТАРАСЕВИЧ Олена. Забезпечення відкритості міста в умовах мілітарного впливу: економіко-правові аспекти	232
КІРІН Роман. Правове регулювання еколого-експертних відносин в умовах мілітарного впливу на довкілля	237
ГРАДОБОЄВА Єлизавета. Повоєнне відновлення міст на засадах відкритості: проблеми та рішення	245
ЖИЛІНСЬКА Людмила. Економіко-організаційне забезпечення відкритості міст України: проблеми та перспективи	251
ФІНАГІНА Олеся, ПРИГОДЮК Олена. Кластери в системі відновлення українських міст: актуальні питання відкритості соціально-економічного розвитку	256
СЬОМКІНА Тетяна, БІЛОПОЛЬСЬКИЙ Микола. Методологічні підходи до формування стратегії відродження містоутворюючих підприємств	261
КВАСНИЦЬКА Ольга. Містобудівна реформа в ракурсі сучасних тенденцій суспільного розвитку та повоєнних потреб країни	265
НЕСТЕРОВ Геннадій. Проблеми та особливості функціонування комунального сектору міської економіки в умовах мілітарного впливу	271
ЗАБЛОДСЬКА Дар'я, ВОЛКОВА Анастасія. Сучасні інструменти відкритості міста в контексті мілітарного впливу та повоєнного відновлення держави	277

CONTENTS

PART 2. ECONOMIC ACTIVITIES AND HUMAN RIGHTS ON THE BACKGROUND OF THE MILITARY IMPACT IN UKRAINE: CURRENT SITUATION AND INTERNATIONAL LANDMARKS FOR DEVELOPMENT . 11

2.1 Implementation of the UN Guiding Principles on Business and Human Rights: Practices of Economic Entities in the Wartime . 12

SKYBENKO Ella, KAPLINA Vladyslava. Heightened human rights due diligence of foreign companies during the war in Ukraine	12
FASCIGLIONE Marco. Responsible business conduct in the arms sector. Some remarks in the light of the business and human rights international legal framework (in Ukrainian and English)	19
MYTNYK Olena. Alignment of Ukrainian policy and legislation with the policy and measures of the European Union in the sphere of business and human rights.	34
LIASHENKO Viacheslav, LISHCHUK Oleksandr, LUKIANOV Anatolii. Some conceptual issues of the postwar neo-industrial modernisation	43
SERT Oleksandr. Economic and legal aspects of formation and development of the one-tier model of corporate governance.	54
CHEREVATSKYI Danylo, LYPNYTSKYI Denys. Implementation of a meta-governors institution in Ukraine as an instrument of the network structuring of economy and social sphere.	60
DERKACH Ella. Implementation of a legal institute of an authorised economic operator in Ukraine: challenges and prospects.	64
HARAHONYCH Oleksandr. Legal problems of management of enterprises under the martial law conditions.	69
BRYUKHOVETSKA Natalya. Flexible management of enterprises in the mobilisation economy with the use of digital tools	74
POLINKEVYCH Oksana. Digital transformation of business models for sustainable development of enterprises.	80
CHORNA Oleksandra. Formation of the institutional and legal basis for transformation of industrial enterprises to the digital economy.	84
KORYTKO Tetyana. Directions of the industry's digital transformation.	91
RIABETS Nataliia. Relocation of business structures as a component of the national economic security of Ukraine in conditions of war.	95
LAIKO Oleksandr. Institutional support for development of the entrepreneurial sector in local communities of Ukraine in the context of the post-war recovery and European integration	100
YEMELIANENKO Larysa, BOLOBAN Yana. Communication interaction between public authorities and business in conditions of the military conflict.	106

NIKITENKO Liliia. Participative practices in conditions of the Ukrainian realities	112
VYSOTSKY Dmytro. Legal ensuring of financial support for innovative activities.	118
PETROV Oleksandr. Approximation of the Ukrainian legislation to the EU law on pricing in the field of the air transport under the military impact.	123
NIKISHYNA Oksana, TARAKANOV Mykola. Institutional ensuring of local milk markets in the war and post-war periods.	127
HERASYMCHUK Yelyzaveta. Some issues of conducting trade investigations in Ukraine during the martial law period.	132
IVANOV Oleksandr, KOTOVA Liubov. Settlement of labour disputes in the wartime	138
RIABOV Dmytro. On the reduction of court expenses for professional legal assistance: regulation of the European Court of Human Rights	146
PRYLUTSKA Alina. Economic and legal principles of judicial and extrajudicial mediation	151
2.2 Development of territories with a special economic management regime in Ukraine in conditions of the military impact	155
ZABLODSKA Inna, HALHASH Ruslan. Economic and legal cases of the Chernigiv Region regarding the introduction of a special economic management regime	155
ROHOZIAN Yuliia. Digitalization of development of territories with a special regime of economic activity under the military impact	159
VARTANOVA Olena. Psychological factors of the economic behaviour of youth in conditions of the military impact	164
HRECHANA Svitlana. Assessment of losses and damages caused by the armed aggression against Ukraine at the level of territorial communities	170
LUTSKIV Olena. Role of information and communication technologies in increasing the productive capacity of the region's economy	176
MARTYNOVYCH Nataliia. From words to actions: on the division of territories by their functional type and assessment of the socio-economic efficiency of the post-war reconstruction of the country	180
ROMAKHOVA Oksana. Determination of directions and administration tools for the reconstruction and development of territories with a special economic management regime under the military impact.	186
SIERIEBRIAK Stanislav. Types of special regimes of economic activity on the territories of different functional types in conditions of the military impact	193
LIASHENKO Pavlo, BURBELO Serhii. Modern economic and legal tools for economic activity under the military impact	197
AKHROMKIN Yevhen, KUCHMENKO Vitaly. Security aspect of the development of territories with a special economic activity regime in conditions of the military impact.	201

SOLDAK Myroslava. Impact of the war on formation of the development policy of Ukraine's old industrial territories	205
BUDNIKEVICH Iryna, KRUPENNA Inga, BARANYUK Diana. Israel's experience in development of innovations and tourism in conditions of military actions	211
BOICHENKO Elina. Methodological approaches to assessment of the socio-economic effectiveness and efficiency of the post-war recovery of territories	218
SHATNENKO Kateryna. Principles of industrial parks' development to facilitate the post-war recovery of Ukraine	223
KOVPAK Andriy. Digital capacity of the good governance in territorial communities	227

2.3 Peculiarities of the economic and legal ensuring of the city openness in the contexts of the military impact and post-war recovery of the State 232

TARASEVYCH Olena. Ensuring of the city openness in conditions of the military impact: economic and legal aspects	232
KIRIN Roman. Legal regulation of environmental-expert relations in conditions of the military impact on environment	237
GRADOBOIEVA Yelyzaveta. Post-war recovery of cities on the basis of openness: problems and solutions	245
ZHYLINSKA Lyudmyla. Economic and organizational ensuring of the city openness in Ukraine: problems and prospects	251
FINAHINA Olesia, PRYGODIUK Olena. Clusters in the system of recovery of Ukrainian cities: current issues of openness of the socio-economic development	256
SIOMKINA Tetiana, BILOPOLSKY Mykola. Methodological approaches to formation of a strategy for the revival of city-forming enterprises.	261
KVASNITSKA Olga. Urban-planning reform in the perspective of the current social development trends and the post-war needs of the country	265
NESTEROV Hennadii. Problems and specific features of functioning of the utility sector of the urban economy under the military impact.	271
ZABLODSKA Daria, VOLKOVA Anastasia. Modern tools of the city openness in the context of the military impact and the post-war recovery of the State	277
КІРІНА Людмила. Цифрова трансформація сфери охорони здоров'я в умовах відкритості міста: інформаційно-правовий аспект	282
KIRINA Liudmyla. Digital transformation of the health care sphere in conditions of the city openness: informational and legal aspects.	282
ЛИГА Андрій. Економіко-правове забезпечення прозорості господарських практик під час захисту прав споживачів на муніципальному рівні в умовах мілітарного впливу.	290
LYGA Andriy. Economic and legal ensuring of transparency of economic practices in the consumer rights' protection at the municipal level in conditions of the military impact	290

ПОЛІНКЕВИЧ Оксана / POLINKEVYCH Oksana,

*д-р екон. наук, професор,
завідувач кафедри підприємництва, торгівлі та логістики,
Луцький національний технічний університет,
м. Луцьк, Україна
orcid.org/0000-0001-6924-7296*

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ БІЗНЕС-МОДЕЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

Анотація. Розглянуто цифрову трансформацію як характеристику сучасного суспільства. Запропоновано використовувати цифрові платформи взаємодії. Окреслено механізм побудови платформ взаємодії та пов'язаних із ними екосистем.

Ключові слова: цифрова трансформація, бізнес-моделі, сталий розвиток підприємств.

DIGITAL TRANSFORMATION OF BUSINESS MODELS FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF ENTERPRISES

Abstract. The paper considers the digital transformation as a characteristic of the modern society. It is suggested to use digital platforms of interaction. The mechanism for building interaction platforms and related ecosystems is outlined.

Keywords: digital transformation, business models, sustainable development of enterprises.

Відповідно до стратегії сталого розвитку «Україна-2030» головним завданням держави є «інноваційне спрямування розвитку...». Його досягненню сприятиме побудова ефективної бізнес-моделі цифрової економіки із впровадженням інноваційних технологій. Завдяки цьому будуть можливі швидке відновлення конкурентоспроможності бізнесу та сталий розвиток. Під час реалізації цього завдання варто спиратися на економіко-математичні оптимізаційні моделі цифрової економіки в контексті сталого розвитку з використанням «розумних» інноваційних технологій. Тут важливо розробити та впровадити дорожню карту узгоджених за ресурсами дій, ув'язати

в єдиний ланцюг платформи співробітництва, платформами-інтеграторів та багатосторонніх платформ.

Слід зазначити, що на сьогоднішній день у працях як вітчизняних, так і зарубіжних авторів досить широко висвітлено загальнотеоретичні основи процесу випробовування бізнес-моделей цифрової економіки сталого розвитку, які відрізняються підходами та методиками. Так, Л. Шевченко [1] обґрунтовує доцільність створення суб'єктами господарювання платформ та пов'язаних із ними екосистем є ознакою платформної економіки. Ці платформи скорочують транзакційні витрати клієнтів, зменшують час виведення нового продукту на ринок, забезпечують мережевий ефект двостороннього ринку. В. Ляшенко та О. Вишневський [2] пропонують розглядати цифрову модернізацію економіки як елемент проривного розвитку. А. Наторіна [3] пропонує, з огляду на відсутність уніфікованої бізнес-моделі цифрового бізнесу, для успішного ведення та розвитку цифрового бізнесу її реконфігурування у транзитивну. Лю Л., Дін Т. та Ван Х. [4] зосереджують увагу на цифровій економіці, яка сприяє розвитку внутрішньо- та міжрегіональних секторів промисловості на прикладі Китаю. Ж. Жоу, В. Ліу, Р. Ченг та Ж. Лі [5] визначають цифрову економіку на рівні округу. Вона впливає на сталий розвиток підприємств. П. Грегорі та П. Хольцманн [6] вивчали стійкі бізнес-моделі й підприємництво, показуючи, що цифрові технології дозволяють створювати нові конфігурації стійких компонентів бізнес-моделі: змішану ціннісну пропозицію, інтегративне створення цінності та охоплення багатовимірної цінності. Н. Хаджіхейдарі, М. Каргар Шуракі, Х. Варес та А. Мохаммадіан [7] запропонували інноваційну бізнес-модель (BIM) з метою досягнення сталості та адаптації до змін цифрової економіки, дотримуючись принципів динамічних можливостей. О. Полінкевич, В. Тринчук, Ю. Клапків, В. Глонті, В. Баранова, В. Левченко та А. Єрмошенко розглядали зміну моделей бізнесу під впливом Covid-19 [8; 9].

Цифровий світ – це абсолютно новий порядок життя, який вимагає зміни нашого мислення. Людина повинна бути завжди орієнтована на нові технології та методи, щоб підприємства залишалися конкурентоспроможними та постійно розвивалися, це сприятиме розвитку економіки та зростанню добробуту суспільства. Тому, враховуючи світові тенденції розвитку технологій, Україна має швидко адаптуватися до нових стандартів та впроваджувати інноваційні рішення для економічного розвитку. Цифровізація економіки, з одного боку, є запорукою економічного успіху, з іншого – рушійною силою в умовах концептуального розуміння сутності цифрової економіки. У ході цього розвитку бізнес-моделі змінюються з тією ж швидкістю, що й технології. Цифрова трансформація впливає на бізнес-архітектуру в усіх сферах економіки. Цифрова економіка породила низку нових бізнес-моделей.

Хоча багато з цих моделей мають аналогії в традиційному бізнесі, сучасні досягнення ІКТ зробили можливим ведення багатьох видів бізнесу в значно більших масштабах і на більших відстанях, ніж це було можливо раніше. У відповідь на виклики цифрової економіки нам потрібні більше, ніж просто інструменти для систематичного розвитку цифрових технологій. Нам потрібна методологія систематичного моделювання цифрового бізнесу на основі мови, яку однаково розуміють експерти з бізнесу та технологій. У розвинених країнах світу практикується механізм побудови платформ взаємодії та пов'язаних із ними екосистем, які скорочують транзакційні витрати клієнтів, зменшують час виведення нового продукту на ринок, забезпечують мережевий ефект двостороннього ринку; формування стійких бізнес-моделей, показуючи, що цифрові технології дозволяють створювати нові конфігурації на засадах ціннісної пропозиції та багатовимірності. Тому цей механізм є актуальним і в практиці діяльності вітчизняних підприємств, які здебільшого орієнтовані на зарубіжні ринки.

Отже, у сучасному світі зростає роль цифрової трансформації бізнесу. Бізнес-моделі трансформуються у відкриті цифрові системи, якими управляти можна за посередництва виключно цифрових інструментів взаємодії.

Список літератури

1. Шевченко Л.С. Розвиток бізнес-моделей у цифровій економіці. *Цифрові трансформації України 2020: виклики та реалії*: зб. наук. пр. НДІПЗІРНАПрН України № 1 за матеріалами круглого столу (18 вересня 2020 р.). Харків: НДІ ПЗІР НАПрН України, 2020. С. 183–188. URL: <http://openarchive.nure.ua/handle/document/13933>
2. Ляшенко В.І., Вишневський О.С. Цифрова модернізація економіки України як можливість проривного розвитку: монографія. НАН України, Ін-т економіки промисловості. К., 2018. 252 с.
3. Наторіна А.О. Транзитивна бізнес-модель цифрового бізнесу: сутність та механізм реконфігурування. *Вісник аграрної науки Причорномор'я*. 2019. Вип. 3. [https://doi.org/10.31521/2313-092X/2019-3\(103\)-5](https://doi.org/10.31521/2313-092X/2019-3(103)-5)
4. Liu L., Ding T., Wang H. Digital Economy, Technological Innovation and Green High-Quality Development of Industry: A Study Case of China. *Sustainability*. 2022. Vol. 14. P. 11078. <https://doi.org/10.3390/su141711078>
5. Zhou Z., Liu W., Cheng P., Li, Z. The Impact of the Digital Economy on Enterprise Sustainable Development and Its Spatial-Temporal Evolution: An Empirical Analysis Based on Urban Panel Data in China. *Sustainability*. 2022. Vol. 14. P. 11948. <https://doi.org/10.3390/su141911948>
6. Gregori P., Holzmann P. Digital sustainable entrepreneurship: A business model perspective on embedding digital technologies for social and environmental value creation. *Journal of Cleaner Production*. 2020. Vol. 272. P. 122817. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2020.122817>

7. Hajiheydari N., Shouraki M. K., Vares H., Mohammadian A. Digital sustainable business model innovation: applying dynamic capabilities approach (DSBMI-DC). *Foresight*. 2022. <https://doi.org/10.1108/FS-02-2022-0012>
8. Полінкевич О.М., Тринчук В.В., Клапків Ю. Зміни парадигми ведення бізнесу під час пандемії COVID-19 в умовах війни. *Вплив COVID-19 на національну безпеку, соціально-економічне середовище країни та здоров'я населення: монографія*. За заг. ред. А.В. Височиної, Н.Є. Летуновської. Суми: СумДУ, 2022. С. 307–318. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/90025>
9. Polinkevych O., Glonti V., Baranova V., Levchenko V., Yermoshenko A. Change of business models of Ukrainian insurance companies in the conditions of COVID-19. *Insurance Markets and Companies*. 2021. № 12 (1). P. 83–98. [https://doi.org/10.21511/ins.12\(1\).2021.08](https://doi.org/10.21511/ins.12(1).2021.08)

Наукове видання

**РОЗВИТОК УКРАЇНИ В УМОВАХ МІЛІТАРНОГО ВПЛИВУ:
СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВІ, ЕКОНОМІЧНІ
ТА ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ**

Матеріали

*Міжнародної науково-практичної конференції
(Київ, 28 березня 2023 р.)
у 2-х томах*

За загальною редакцією В.А. Устименка,
директора Державної установи «Інститут економіко-правових
досліджень імені В.К. Макутова Національної академії наук України»,
члена-кореспондента НАН України, члена-кореспондента НАПрН України,
доктора юридичних наук, професора, заслуженого юриста України

Редактори – упорядники:

Градобоєва Є.С.

Ілларіонов О.Ю.

Санченко А.Є.

Комп'ютерна верстка: Вадим Петрунін
Підписано до друку 08.11.2023. Формат 60х90 1/16
Папір офсетний. Друк офсетний.
Обл.-вид. арк. 9,25 Тираж 30 прим. Зам. 295.

Видавництво ТОВ «Компанія ВАІТЕ»
01042, м. Київ, вул. Саперне поле, 26, к. 27.
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи
серія ДК № 2570 від 27.07.2006 р.

